

“Dic que sóc més necrofílica que maternal, una manera de provocar-me”

Vestida de negre, ulls penetrants i respostes contundents, la poeta Denise Desautels (Mont-real, 1945) passà per Barcelona per presentar *Sense tu, mai no hauria mirat tan amunt* (Cafè Central-Llibres del Segle). Traduït per Antoni Clapés, el volum, guardonat amb el Grand prix Québecor du Festival International de la Poésie 2014, aplega un conjunt de proses poètiques que van directes a les entranyes del dolor més íntim. Desautels ha publicat més de quaranta reculls de poemes, relats i llibres d'artista, al Quebec i a l'estranger.

—A *Sense tu, mai no hauria mirat tan amunt* per què ha volgut escriure al fill?

—Em van proposar d'escriure un text sobre un lloc. De seguida vaig dir el parc Lafontaine [a Mont-real], perquè hi he viscut sempre al costat. Però en els meus llibres el parc Lafontaine ja hi és sovint. Tenia la impressió que per escriure necessitava una urgència. Dos esdeveniments em van permetre escriure.

—Quins?

—Jo tinc molts amics a França, sobretot dones, que m'han parlat de la seva herència. L'àvia mor o els pares moren i hereten una casa. Em vaig adonar que jo no tenia una casa de la família. La meva mare no era rica i ahora, per tota mena de raons que m'han ferit, va cremar la correspondència que havíem tingut... Ras i curt, comparat amb aquestes dones, em sentia sense un lloc d'origen. De cop, el parc va aparèixer com el lloc de família. Hi he anat a diferents edats, hi he rigut, corregut, caminat, somiat, plorat, abraçat. Aquest va ser el primer fet i el segon van ser un parell de descobertes a través del meu fill, que ja és gran. Un dia de tardor ens vam trobar al parc. Jo tenia el cap ple de negritud, les meves obsessions, la mort que m'havia... En fi, i de sobte em diu: mare, mira, una miloca a l'arbre. Dos anys després, el mateix fill em va dir que un mussol s'havia refugiat al parc. Per dues vegades m'havia convidat a mirar allò real, m'havia fet sortir de mi.

—I d'aquí que miri “tan amunt”...

—Això em va fer pensar que podia ser interessant de parlar-li a ell. Vaig fer una història, amb un personatge de dona que se m'assembla, que, com jo, ha viscut moltes morts entre l'edat

La poeta Denise Desautels durant la seva recent visita a Barcelona.

de cinc i quinze anys. Quan el meu fill ho va llegir em va dir: mare, no puc, hi ha massa morts en aquest llibre. Quan ho vaig repensar, de per què vaig veure aquestes presències amb les rapaces, em vaig adonar que hi havia alguna cosa de problemàtica. Jo un dia li havia donat la vida i després no li havia donat més que mort. Per això, a través d'aquestes cartes, he volgut dir-li que gràcies a ell jo he mirat allò real, i he intentat de comprendre.

—Per què la mort és tan present en la seva obra?

—Hi és perquè vaig perdre el pare quan tenia cinc anys i vaig viure tot de morts properes durant la meua infantesa i adolescència. A més, jo vivia en un món molt catòlic i tancat. Per a la meua mare, la vida era després i jo no en podia parlar a ningú, no havia pogut fer mai el dol de les meves morts. Potser és per això que m'habiten tant.

—Un llibre d'amor i de mort?

—Sí. I també hi ha una certa forma

de culpabilitat maternal. Com és que jo no t'he donat completament la vida? Per què t'he espantat amb els meus morts? La veritable qüestió, al fons, és com una dona a qui han tallat les ales pot aconseguir fer volar el seu fill. De fet, ho dic en el mateix llibre, que jo sóc més necrofílica que maternal. Bé, també és una manera de provocar-me a mi mateixa [riu].

—Treballa molt el record...

—Portem a sobre moltes memòries, les antigues i les recents, les íntimes i les col·lectives. Per a mi, l'important és treballar el record orientant-lo cap al futur, per comprendre. Ara comprenc millor la necessitat de la transmissió, quina mena de mare he estat i també la relació amb el meu fill.

—Quina és la situació del Quebec i com veu la possible independència de Catalunya?

—A casa nostra vam perdre l'oportunitat. Hi va haver un primer referèndum el 1980 i un altre el 1995, que és sabut que ens el van robar. Però en fi, amb aquest segon referèndum perdut hi ha alguna cosa que es va desfer. Tinc la impressió que em moriré i no veuré mai el Quebec independent. Aquí trobo que el somni hi és i no s'ha de deixar caure. No perdeu la vostra oportunitat.

Anna Ballbona